

נדרים יח

משה שווערד

1. שערים מצויינים בהלכה

מי שנזר ב' נזירות כו' והפריש קרבן ונשאל עליה. | פרש"י וקודם שהפרישו נשאל על נזירות ראשונה כו'. | ובפי' הרא"ש כתב דכמס' שבועות (כח.) איתא, דמצי לאיתשולי אפי' אחר שהפריש קרבן. | ובגמ' שם מסקינן דאפי' הביא קרבנותיו וגילח יכול לישאל על הראשונה, וכ"פ הרמב"ם (נזירות פ"ג ה"י). וצל"ע מאי שנא ממה דקי"ל לקמן (נט.) דאם מסר התרומה ליד כהן, שוב לא יכול לישאל עליו, וא"כ ה"נ נימא דכיון דמסר קרבנותיו להכהן הרי הם ברשותו ולא יוכל לישאל, וכעת לא מצאתי טעם לזה.

2. הר"ן מסכת נדרים דף יז עמוד ב

אלא פשיטא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום ותיובתיה דרב הונא - כלומר חיילי שתי נזירות כי האי גוונא דאי לא מה עלתה לו שניה בראשונה הרי לא חלה שניה כלל ואם תאמר ומאי קושיא נהי דאילו לא נשאל על הראשונה לא חיילא שניה וכדרב הונא כי מתשיל עלה משכחת רווחא וחיילא וכדאמר רבא לקמן דאף על גב דאין שבועה חל על שבועה אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ולקמן נמי מסייעינן ליה לרבא מהא מתניתא [1] י"ל משום דאכתי לא קים לן בהא דרבא וסבירא לן דאי לא חייל השתא לא חיילא נמי בתר זמנא מש"ה לא מפרש להו כדרבא.

3. רש"ש על נדרים דף יז/ב

ר"ן ד"ה אלא פשיטא. וא"ת ומאי קושיא נהי כו' לא חיילא שניה כו'. ועי' ג"כ לקמן (יח) בד"ה לימא מסייע ליה. [2] ולעד"נ דמקשה כאן אפי' לרבא משום דלישנא דברייתא משמע דאילו לא איתשל לא עלתה לו וצריך למנותה מחדש:

4. דבר יעקב מסכת נדרים דף יז עמוד ב

ט] ר"ן ד"ה אלא וכו' ואם תאמר ומאי קושיא וכו' כי מתשיל עלה משכחת רווחא וחיילא וכדאמר רבא לקמן וכו' - הרש"ש והקרן אורה מתרצים קושית הר"ן, דלשון הברייתא משמע שדוקא משום ששאל עלתה שניה בראשונה, אבל אם לא היה שואל היה חייב למנות ולקיים שתיהן, וזה קושיא על ר"ה שסובר שאין השניה חלה.

5. תוספות על שבועות דף כז/ב

הכי השתא התם איתא לשניה כו'. ... הקשה ר"י בר' מאיר כשקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת ונשאל על אחת מהן אמאי לא נשתרי בשניה מ"ש מהא דתנן (נדרים דף סו.) קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולן ונראה דיש לחלק דהכא כיון דסליק למנין ב' נזירות כקיבל כל אחד בפני עצמה דמי:

6. שערים מצויינים בהלכה

אחריה. | ובתוס' במס' שבועות (כז: ד"ה הכי) הקשה הריב"ם, כשקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת ונשאל על אחת מהן, אמאי לא נשתרי נמי השניה, מאי שנא מהא דתנן לקמן (סו.) קונם שאיני נהנה לכולכם, הותר אחד מהן הותרו כולם, דנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ותירצו דיש לחלק דהכא כיון דסליק למנין

נזירות כקיבל כל אחד בפני עצמו דמי. כוונתם דהיה לו לומר שמקבל עליו נזירות על ששים יום, ומשום דאמר הלשון שתי נזירות, לכן הוי כמו שקיבל כל אחת מהן בפני עצמו, ולא שייך לומר נדר שהותר מקצתו הותר כולו.

7. הר"ן מסכת נדרים דף יח עמוד א

הכא במאי עסקינן שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת - כלומר וקרא להכי אתא וא"ת ולהא קרא למה לי פשיטא דה"ל כאומר הריני נזיר ששים יום י"ל אי לאו קרא ה"א שימנה ס' יום כאחד ויביא קרבן ואתא קרא ואשמועינן דשתי נזירות חלוקין הוו ועל כל ל' מגלח ומביא קרבן זהו פי' שמועה זו על נכון...

8. סוכת דוד

(א) בר"ן ד"ה אי נמי בשקבל עליו שתי נזירות בבת אחת, כלומר דכה"ג חיילי תרווייהו שהרי אין אחת מהן קודמת לחברתה דגימא שלא תחול שני אחרי עכ"ל, הנה עדיין צ"ב דס"ס הלא א"א שיחולו עליו שניהן בבת אחת דהא אין שתי קדושות חלות עליו והא ראי' שהרי הדין הוא שצריך לנהוג שני נזירות מיוחדות זאח"ו, וא"כ מהו המעלה של בב"א, ושאני כאן מדין דאין אחע"א דשם בב"א חלין שניהן וחייב שני מלקות ביחד, משא"כ כאן גבי נזירות דאין חייב שנים, דהא קתני רק דכשנשאל או עלתה לו שני בראשונה.

וצ"ל דכל החיסרון שאין נזירות חלה על נזירות לר"ה הוא משום דכיון דכבר חל על גופו תואר נזירות תו לא מהני קבלתו השני מפני שאין שם מקום שתחול השני על גופו ולכן בטלה קבלתו לגמרי, אבל כשקבל שתי קבלות בב"א וכל אחת יש לה מקום פנוי שתחול א"כ הוי זה קבלה טובה, ונתי דא"א שיחולו שניהם בב"א שהרי רק אחת חלה על גופו התואר נזיר, מ"מ מצד הקבלה ראוי שכ"א תחול ולכן אי"כ קבלה על לבטלה ולכן חלה אחת מהן מקרא דנזיר להזיר, והשני תחול אח"כ לכשנשלם הראשונה ומקרא דנזיר להזיר נלמד דחלו תרווייהו וכנ"ל.

9. מצפה איתן מסכת נדרים דף יח עמוד א [SEE 37 BELOW]

גמ' כגון שקבל ב' נזירות בבת א'. וק"ל הא קי"ל דכל שאינו בזה אחר זה אף בבת א' אינו והכי איתא נמי לקמן במכילתין (דף טט):

10. ספר ברכת אברהם

ר"ן ד"ה אי' צשקבל עליו שתי נזירות צצ"א, כלומר דכה"ג חיילי תרווייהו, שהרי אין אחת מהן קודמת לחברתה, דגימא שלא תחול שניה אחריה. ראיתי דהג"ה מפכה איתן, שדקשה ממה דקי"ל כל שאינו צזאח"ז אפי' צצת אחת אינו. ונראה דאין הקוי שלכן לא תחול שום נזירות כמו צמקדש שתי אחיות (קידושין ג ע"ב), דהתם אמרינן האי מייניהו מפקית והאי מנייהו עיילית, וכיון דשקוליס הס מעכבים זה את זה, אצל צצ' נזירות ל"ש סברה זו, דאין נ"מ צהס, וצע"כ דגם לפי כלל זה צריך לחול נזירות אחת, וכל הקוי מ"ט לא מעכב אי לצי כמו צצ' אחיות.

11. סוכת דוד

ועיין לקמן ס"ט: בשל"נ שהביא דברי התוס' רי"ד קידושין ג', שהקשה דלמ"ד דאין אחע"א למה בב"א חלו שניהן ונימא דכל שאבזאח"ן גם בב"א אינו, ותירץ וז"ל אי"ז קושיא של כלום דבדואי במה שאדם אוסר בפיו כגון קידושי האחיות וכ"י י"ל זו הסברא וכ"י אבל בהאי דאין אחע"א הוא מפני שכבר מוזהר ועומד הוא כגון אשת אה ואח"כ נעשית אחות אשה וכ"י אבל כשבאים ביחד כגון אשת איש ואשת אח חייב שתים דהי מינייהו מפקת (ולכן חיילו תרווייהו) וא"ת שאינו בזאח"ו אפילו בב"א אינו, א"כ לא יחול אחד מהם

ויהי פטור אלו הם דברי בורות עכ"ל, והסבר דבריו נראה כנ"ל, דבדין דאין אחע"א ליבא סתירה בדין אלא במציאות שאין מקום לחול, אבל בב"א חלא יש מקום פנוי לחול ולכן חלו שניהן דהי מינייהו מפקת ושם שפיר חיילין תרווייהו משום שיכולין לחול תרווייהו, אבל כאן בנזירות א"א לחול תרווייהו ולכן חל חד מהם ואח"כ השני" דסו"ס הקבלה היתה טובה וכנ"ל.

12. שיטה מקובצת על נדרים דף יח/א

שאינו בו ממש. הוה מצי למימר דהאי לא הוי משום קולא דנדר אלא משום דלא איפשר אלא שפיר מזה נקט. הרא"ם ז"ל:

13. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף יז עמוד ב

אלא משום דכתיב בשבועה לא ינקה. [1] והא חומרא יתירתא היא כדאמרין בשבועות (דף לט א) כל העולם נודעזע כשאמר הקדוש ברוך הוא לא ינקה:

14. ר' אברהם מן ההר מסכת נדרים דף יח עמוד א

לא ינקה. פירש רבינו שלמה [2] אעפ"י שלקה איתיה בלא ינקה י"י, אבל נדר כיון שלקה נפטר.

15. הר"ן מסכת נדרים דף יח עמוד א

הלכך נקטינן - דכי היכי דאין שבועה חלה על שבועה לחייבו ב' כך אין נדר חל על נדר ואם אמר קונם עלי ככר זה קונם עלי ככר זה אינו חייב אלא אחת דכי תנא יש נדר בתוך נדר דוקא למנות שתי נזירות הוא דאמרין כדכתיבנא מיהו להא מילתא עדיפי נדרים מבשבועות שהנדרים חלין על השבועות ואין השבועות חלות על הנדרים כיצד נשבע שיאכל ככר זה ואח"כ אסרו עליו בקונם אסור לאכלו כדאמרין לעיל קונם סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל אסור ובנדאי דכי היכי דנדר חל על דבר מצוה חייל נמי אשבועה שמצוה ושבועות שתייהן איסור גברא הן וחייל עלייהו איסור חפצא דנדרים לבטלן בשב ואל תעשה ואפשר ג"כ שכשם שהנדר חל על השבועה לבטלה כך הוא חל לקיימה שהנשבע שלא יאכל ככר זה וחזר ואסרו עליו בקונם ואכלו חייב שתים וכן בדין אם לבטל הן חלין לקיים לא כל שכן ומההוא טעמא גופיה דכתיבנא דכיון דשבועות ליתנהו אלא איסור גברא כי אמר קונם מיתוסף ביה איסור חפצא אבל אין השבועות חלות על הנדרים לא לבטל ולא לקיים שאם אסר על עצמו ככר וחזר ונשבע עליו שיאכלנו פשיטא שאינו רשאי לאכלו וכן נמי נשבע עליו שלא יאכלנו אינו עובר אלא משום בל יחל וליכא למימר דכי היכי דאיסור חפצא דנדרים חייל איסור גברא דשבועות ה"נ איסור גברא דשבועות ליחול איסור חפצא דנדרים משום דנדרים כי היכי דאית בהו איסור חפצא איסור גברא נמי אית בהו שהרי מכיון שנאסר עליו קאי עליה בלא יחל דברו והאי לאו איסור גברא הוא ככל לא תעשה שבתורה הלכך אין מקום לשבועה שתחול על הנדרים והכי איתא בירושלמי פ"ק דמכילתין בככר אחד מכיון שהזכיר עליו שבועה כנבלה הוא מכאן ואילך כמיחל שבועות על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין אמר ר' יודן והוא שהזכיר נדר ואח"כ הזכיר שבועה אבל אם הזכיר שבועה ואח"כ נדר הנדרים חלים על האיסורין.

16. סוכת דוד

יא) והנה הר"ן כתב קאי עלי' בלא יחל דברו והאי לאו אי"ג הוא ככל ל"ת שבתורה וכו', ולכאורה משמע מלשונו דכל ל"ת שבתורה הוא אי"ג כגון נבילה וטריפה וחלב וכדומה, וזהו שיטת הריטב"א רפ"ב, ולפי"ז יהיו גדרים חלין על נבילה וכמו דחלין על שבועות משום דמוסיף ב"י אי"ח, אבל יש לפרש נמי דכונת הר"ן ככל ל"ת שבתורה היינו הל"ת דהו אי"ג וכמו יוהכ"פ ושבת דהו כולהו אי"ג ולא מיירי בנבילה וטריפה וכדומה, די"ל דזהו הו אי"ח וכדעת הרשב"א לפי פירוש הרעק"א בהגהות רעק"א יו"ד רט"ו דמשה דעת הר"ן

כהרשב"א דעל נבילות וטריפות דהו אי"ח לא חייל גדר. ועיין לעיל י"ב (אות ח') שהבאנו דעת הרשב"א בתשובות תרט"ו דאין קונמות חלין על האיסורין, ומפרש הרעק"א ביו"ד רט"ו, דהרשב"א ס"ל דכל איסורי תורה הו אי"ח ולכן לא חלין אי"ח על אי"ח דאין אחע"א, ומצדד שם דזהו ג"כ דעת הר"ן, ורק דעל שבועה חלין גדרים דהו אי"ג ואתי אי"ח דגדרים וחלין עלי', ולדבריו צריכין לפרש דברי הר"ן כפשט הב', אבל האב"מ בתשובה

17. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שבועות סימן רלח סעיף כא

שבועה שלא אוכל ככר זה, שבועה שלא אוכל ככר זה, אין השניה חלה. ואם נשאל על הראשונה, מן חלה השניה.

18. ש"ך יורה דעה סימן רלח ס"ק כו

חלה השניה. שהחכם עוקר הנדר מעיקרו וכאילו לא היתה השבועה הראשונה כלל ונמצא שניה חלה למפרע ומשמע דבהפרת הבעל דמיגז גיזו ואינו עוקר הנדר מעיקרו אף שהפר הראשונה אין השניה חלה ...

19. רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן רלח סעיף כא

(ש"ך ס"ק כ"ו) ... ודקדק כן מלשון רש"י כיון דחכם עוקר הנדר מעיקרו ולענ"ד אינו ראייה ...

20. ספר ברכת אברהם

בענין נשאל על הראשונה שניה חלה עליו

אמר רבה חס נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. [בש"ך (ר"י ס"ק כ"ו)] כתב דזה דוקא צהתרה דחכם עוקר הנדר מעיקרו, אבל צהתרה אין בשני חלה. ורע"א שם חולק עליו וס"ל דגם צהתרה כיון דאשכחא רווחא חיילא כמו בכל אהתע"א.

ויסוד סדרת בש"ך נראה דשאני הכא מכל מקום דאין איסור חל על איסור, דשבועה צ"י כיון דאינה חלה לקיים ל"ת דמושבע ועומד, כה"ג ל"ה שבועה כלל, וכיון דצטלה כזה שבועה שוא ואח"כ ליכא שבועה כלל כיון דכבר נתצטלה אין מה שיחול, משא"כ בכל איסור כהך דיצמות (ל"צ ע"א) דאין איסור אחות אשה חל על איסור אשה אה, ובשפקע איסור זה חל איסור אחות אשה דכיון דהקנין אישות קיים ורק דאין מקום לחלות איסור נוסף, כגון צאשת איש ונוסף אחות אשה, דכיון דאחותה קרוי לו כרי כל הזמן שם אחות אשה עלי', וכה"ג שפיר י"ל דע"י שצטלה באישות של אחיו והותרה ליבוס וכבר יש מקום לאיסור לחול שפיר חל, וכן בכל אופן דכזה הפלא של צהתרה עמאה ונבלה וכיו"צ דכל דין הוא דאין באיסור הכי מולא מקום לחול, אבל סיבת

באיסור קיימת כל הזמן, וכיון דאשכח רווחא חיילא ולכא"ו זה יסוד פלוגתתם, דלש"ך כשבועה צטלה, ולרע"א קיימת חלה דאינה חלה, דיש רק גדר דאחתי"א ולא דל"ה שבועה. וצאמת רע"א שם לא כ"כ חלה אליבא דר"ן (צדק ח' ע"א) דס"ל דמלך מיעוט דלכרע או להיעיב לא נתמעט חלה מקרבן ולא מכל יחל, ולכן לגבי כל יחל אין כעטם שלח חלה בשני חלה מחמת אחתי"א, ומיעוט דלכרע אינו מיעוט צטם שבועה, דהא שפיר כזה שבועה לגבי כל יחל, ע"ש.

21. סוכת דוד

וְחִזְיֵנוּ דְנַחֲלֵקוּ הַשֵּׁדִי וְהָרַעַק"א לְפִי הַר"ן
וְרַשִׁי אִם דִּין דַּאִין שַׁחַע"ש אִם לֹא חַל כֻּלָּ
זֶהוּ לְהַשֵּׁדִי, וְלִכֵּן בְּהַפְרַת הַבַּעַל דְּלִיכָא עֲקִירָה
לְמַפְרַע לִכֵּן מַכִּיּוֹן דְּלֹא חֵלָה אִזְ מַהִיכֵן תַּחֲוּל
אח"כ, וְשֹׁאֵנִי מִשְׁאֵר אִיסוּרֵין דְּשֵׁם יֵשׁ הַשֵּׁם
וּמִצִּיאוֹת הָאִיסוּר וְלִכֵּן בְּמִילָא כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק אִיסוּר
הָרַשִׁיּוֹן חַל הַשְּׁנִי אַח"כ, אֲבָל בְּשִׁבְעָה אִם
לֹא חֵלָה בְּשַׁעָה שְׁנִשְׁבַּע מִנֵּין יִתְחַדֵּשׁ זֶה אַח"כ
אַבֵּל הָרַעַק"א יִלְמוּד דַּאִין שַׁחַע"ש זֶהוּ מִדִּין
דַּאִין אַחַע"א וְלִכֵּן חֵלָה בְּאַמַּת תִּיכַף לְגַבֵּי
אִיסוּרָא וְרַק לְעוֹנֵשׁ לֹא חֵלָה וְלִכֵּן כְּשֶׁנִּפְקַע
אַח"כ מִכַּאן וְלִהְבֵּא ע"י הַפְרַת הַבַּעַל הָאִיסוּר
שֶׁל רֵאשׁוֹנָה חֵלָה הַשְּׁנִי מִמִּילָא, וְנִמְצָא לְפִי"ן
דְּהָרַעַק"א הוֹלֵךְ בְּשִׁיטַת הַפַּמ"ג הַנ"ל הוֹבָא
בְּאַב"מ תְּשׁוּבָה י"ב, דְּגַם בְּשִׁבְעָה חֵלָה הַשְּׁנִי
לְעִנְיֵן אִיסוּר, דְּאַל"כ דְּלִהָרַעַק"א ג"כ לֹא חֵלָה
בְּשַׁעַת הַשְּׁבִיעָה כֻּלָּ, א"כ מַהִיכֵן תִּמְצָא אַח"כ
הַשְּׁבִיעָה שֶׁתַּחֲוֹל אַח"כ, דְּבִשְׁלָמָא בְּדִין דַּאִין
אַחַע"א הֵלֵא עֲצֵם הַשֵּׁם אִיסוּר קִיִּים גַּם אַח"כ
דְּהֵלֵא אַחֲוֹת אִשָּׁה שְׁנַעֲשִׂית אִשְׁתִּי אִישׁ הֵלֵא

22. פורת יוסף | המודפס בש"ס | מסכת נדרים דף יח עמוד א

גמ' לישנא אחרינא חיובא הוא דליכא כו'. לכאורה תקשה דמאי יש נפקותא בין שתי הלשונות אך נ"ל די"ל דנ"מ דללישנא קמא דאמר אם נשאל על הראשונה שני' חלה א"כ הא משמע דעתה לא חל כלל אלא לכשישאל וא"כ נ"מ דאם רצה מקודם לשאול דאינו יכול כיון דקי"ל דאין נשאלין על הנדר קודם שיחול משא"כ ללישנא בתרא דדייק חיובא הוא דליכא הא שבועה איכא א"כ משמע דגם עכשיו ישנה לשבועה א"כ הא שפיר יכול לשאול מקודם על השני' והא דלא קאמרינן בגמרא הכי משום דפלוגתא היא לקמן ועי' בשו"ע סי' רכח וסי' רלב:

23. הר"ן מסכת נדרים דף יח עמוד ב

ולענין הלכה - קי"ל כרבא דנהי דאדחיא סייעתיה שמעתיה לא אדחיא ומתני' דהכא ודשבועות כותיה דייקי דהתם בפרק שבועות שתיים בתרא (שבועות כז:): נמי מסייעי לרבא ממתני' דשבועה שלא אוכל ככר זה וכו' וכדאיתא התם.

24. ספר נחלת משה- דף ה

וכ"ל לתרץ דהוכי יש צ' שיטות למה סתם נדרים להחמיר
הרא"ש כתב לקמן ית: דהטעם דסתם נדרים להחמיר הוא
משום דסתם נודר דעתו לאיסור מדלג שתק ויש שכתבו דהטעם
הוא משום דספיקא דאורייתא לחומרא (עיין מה שאכתוב

25. שלמי נדרים מסכת נדרים דף ה עמוד א

גמ' אבל אמר מודרני ממך לא משמע דאמר אסור... ובספר הפלאות נדרים ראיתי שהקשה להך דיעה קמייתא דאינו אסור לא בהנאה ולא בדבור. דאמאי לא נימא גם הכא סתם נדרים להחמיר ופירושן להקל כדלקמן (דף יח ב). והר"ן בקדושין כתב דלהכי הוי פירושן להקל ולא אמרינן דדברים שבלב אינן דברים, משום דכיון דלשונו כולל שני פירושים ולהכי אם פירש אח"כ הו"ל כאילו פירש מיד. וא"כ הכא נמי יועיל פירושו על איזה דבר נדר אם לאשתני בהדי' או ליהנות ממנו. ומה שפירש אח"כ יהי' במשמעות לשונו ובסתמא ניזול להחמיר ויהי' אסור בשניהם ע"ש שהאר"ך. **ולדעתי לא קשיא, דע"כ לא אמרינן סתם נדרים להחמיר, אלא בכה"ג דלקמן, אבל לא בידות דבלא ריבוי דקרא לא הוי שמעינן ידות...**

26. ספר נחלת משה- דף ה

ובין דיבור וכלע"ד לתרץ דהא דאמרינן סתם נדרים להחמיר כ"י דוקא אם אמר לשון גמור של נדר כגון שאמר הרי עלי

כחנם דאילו הוי ידעינן שהתכוון לחרמי גבוה ודאי שהי אסור כיון שנגד הלשון אין שום חסרון דהלא חרמי גבוה שפיר מקרי חרם ומה איכפת לי אם גם חרמי כהנים מקרו חרם וכמו האומר הרי עלי כקרבן דודאי דהוי אסור אע"פ שגם קרבנות של מלכים מיקרו קרבן (עיין לקמן כ. במשנה) וצב"ג אם אנתנו מסופקים לאיזה חרם התכוון אמרינן סתם נדרים להחמיר ואסור וכל זה דוקא אם מנד הלשון אין שום חסרון דאז מקרי הפלאה אבל בידות שאינו מזכיר לה קרבן ולא הקדש ולא איסור וכל העטס דמהני זהו משום דע"י המקנה לשון ידעינן שרובה לאסור וצגלל זה הוי כאילו אמר כל הדיבור (דמה"ע נקרא יד משום דכמו יד של כלי ע"י שאוחז בו הוא מטלטל את כל הכלי כך ע"י היד ידעינן שרובה לאסור) ולכן דוקא אם מתוך היד ידעינן שרובה לאסור אז הוי כאילו דיבור שלם ומקרי הפלאה אבל אם מתוך היד לא ידעינן שרובה לאסור אין כאן הפלאה (ועיין מה שאכתוב אי"ה לקמן ה: לבאר את הסוגיא דידים מוכיחות).

27. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף יח עמוד ב

מתני' סתם נדרים להחמיר ופירושן להקל. כלומר אף על גב דכשפירש דבריו אזלינן בתר פירושן אם סתם אזלינן לחומרא דסתם הנודר דעתו לאסור מדלא שתק:

28. קרן אורה על מסכת נדרים דף יח/ב [SEE 38 BELOW]

משנה סתם נדרים להחמיר כו'. צריך לדקדק בטעמא דמילתא דאזלינן בזה להחמיר דאין לומר דמספיקא אזלינן לחומרא ככל ספיקא דאורייתא (כדאיתא בכיצה ג' ע"ב) דהא משמע דהוי נדר גמור ולא מספק. והרא"ש ז"ל (בד"ה סתם) כתב דסתם נודר דעתו לאיסור כיון דלא שתק. וצ"ל אע"ג דהוא אומר שלא נתכוין אלא למה שאמר כבשר מליח בלי שום פירוש לא לאיסור ולא להיתר מפרשינן דבריו לחומרא לאופן האסור כיון דיש לפרש דבריו לאיסור ולהיתר והוא לנדר קמכוין אזלינן בתר פירוש האיסור. והתוס' ז"ל (בד"ה ואם סתם) כתבו דאמר בפירוש שנתכוין למה שהלשון משמע וכיון שיש במשמע הלשון איסור ג"כ, אזלינן בתריה ולחומרא והוי נדר גמור. ולדבריהם צריך לומר ג"כ כמ"ש הרא"ש ז"ל כיון שנתכוין לנודר מסתמא דעתו הוא לפירוש האיסור. ולפ"ז אין זה ענין כלל לספק נדר בעלמא דהכא לאו מספיקא הוא אזלינן לחומרא. ולקמן בגמרא (י"ט ע"א בד"ה אלא הא) יתבאר יותר בס"ד:

29. ש"ך יורה דעה סימן רח ס"ק א

סתם נדרים להחמיר כו'. היינו כשלא פי' מה היה בלבו אלא אומר כך נדרתי כמו שפירשוהו חכמים אנו מפרשי לחומרא ע"ל סי' רל"ו ס"ק א' הרא"ש וכן דעת הרמב"ם פ"ב מה"נ אינו כן, כתוב בתשו' מבי"ט ח"ב סי' רנ"ו דף קי"ח ע"ג מי ששכח אם נדר או נשבע נותנין עליו חומרי שניהם חומרי דנדר ודשבועה וכ"ש אם שכח אם נשבע או לא דאסור מספק וע"ש:

30. סוכת דוד

ולפי"ז זהו איסור ודאי ולא אסור מחמת ספיקא דאורייתא לחומרא, וילקה ע"ז דאל"כ מהו החידוש דסתם הוא אסור פשיטא דמספיקא יש לאסור, (איברא די"ל דקמ"ל דזהו דין לשון לאשוויי דין ספיקא) וכן כתבו התוס' להדיא לקמן י"ט ד"ה ור"ש אסור, וז"ל אבל במתניתין קתני אסור בודאי קאמר ג"כ למלקות דומיא דקתני גבי של שמים נדר אסור דהתם אסור ודאי קאמר עכ"ל, ולפי"ז לשון סתם נדרים להחמיר אין הכונה דמחמירינן מספיקא אלא דזהו מונח בהלשון להחמיר וכנ"ל, אבל עיין קרית ספר דהתם נדרים להחמיר הוה דין ספיקא דאורייתא לחומרא, היינו שזהו רק דין ספק ע"כ, ומלשון הרמב"ם פ"ט הל"ד, משמע דרק שם שיש רוב אז זהו רק דין שאסור מספק, אבל בכל סתם נדרים להחמיר לא כתב דאינו לוקה ומשמע דלוקה, ולהקרית ספר צריכים לפרש דבסתם נדרים זהו כש"כ מהיכא דיש רוב, ולכן לא הוצרך הרמב"ם לומר דאינו לוקה, ויש לעיין בזה.

שנתכונו סתם למה שהלשון משמע ועיין רא"ש בפסקיו שכתב אלא אמר כך נדרתי כמו שפירשוהו חכמים אנו מפרשי לחומרא, והרא"ש בפירושו פירש עוד, אם סתם אזלינן לחומרא דסתם הנודר דעתו לאסור מדלא שתק עכ"ל, היינו דזהו מונח כן בלשוננו שרוצה לאסור איסור שחל היינו בדבר הנדור. והכונה כך סתם נדרים משמע לחומרא, אע"פ שפירושו להקל שאם אח"כ פירש שכונתו היתה לעכו"ם מותר כן לפרש ונאמן הוא אע"פ שפירש דבריו לאחר זמן מרובה כן כתב הרדב"ז פ"ב נדרים הל"ז, וזהו כיצד וכי' דאם פירש שנתכוון בשל שמים (או בשל שלמים) אסור ואם בשל עכו"ם מותר ואם סתם שהוא עצמו אינו יודע למה נתכוון (כן כתב הרדב"ז) אסור דאמרינן דסתם נמי מונח בלשוננו לאיסור, וכן משמע מהר"ן שכתב ואם סתם דמשמע הכי ומשמע הכי אסור הרי שסתם נדרים להחמיר.

31. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף יח עמוד ב

ואם כחרם של כהנים מותר. אף על גב דבחרמי כהנים מועלין עד שיבואו לידי כהנים והוי שפיר דבר הנדור מכל מקום סתם חרמי כהנים משמע שכבר באו לידי כהן:

32. תוספות מסכת נדרים דף יח עמוד ב ד"ה ואם של [SEE 39 BELOW]

ואם של מעשר סתמא נדר אסור - ואם תאמר והלא עשירי מאיליו הוי קדוש ואם כן לא הוי דבר הנדור וי"ל דבעי העברת מנין ואם היו עשרה ונטל אחד בלא מנין אינו קדוש כדאמר בפ' מעשר בהמה (דף נח:): מיקרי שפיר דבר הנדור.

33. ספר ברכת אברהם

ביאור בסוגיא דסתם נדרים
א) והתנן ספק נזירות להקל. לכאוי ל"ע מה שייך ספק נזירות לדין סתם נדרים, הא דמתני אין דינו דין ספק, אלא דכל דסתם שלא פירש אמרינן דודאי נדר וכנש"כ הרא"ש דסתם הנודר דעתו לאסור, וכתוס' (י"ט ע"ה ד"ה ור"ש) כתבו דכדיא דלוקין, הרי דכאן הוה דין ודאי, ולכאוי משמע מזה כמש"כ בקרית ספר דסתם נדרים להחמיר הוה דין ספיקא דאורייתא לחומרא, ול"ע איך יפרנסו הראשונים דברי הגמ'.
7

34. הר"ן מסכת נדרים דף יח עמוד ב
המקדיש חייתו ובהמתו – [1] חייתו או בהמתו.

35. תוספות מסכת נדרים דף יח עמוד ב ד"ה והתנן ספק
והתנן ספק נזירות להקל וכו' רבי אליעזר אמר לא הקדיש הכוי - פירש הריב"א דמייירי דמקדיש חייתו או בהמתו ובהא פליגי דת"ק סבר מכל מקום קדיש מספק ולא ודאי ור' אליעזר סבר דאפי' ספיקא נמי לא קדיש אבל אם הקדיש שניהם אפילו רבי אליעזר מודה דקדוש ממה נפשך מיהו במס' ביכורים (פ"ב מי"א) תנן כיצד אינו שוה לא לחיה ולא לבהמה וכן הכותב חיתו ובהמתו לא כתב הכוי משמע דאפי' בכותב תרווייהו מייירי (והכא לא כ"ש) [2] לכן נראה לר"י דפליגי בכל ענין בין הקדיש את שניהן בין לא הקדיש אלא אחד מהם דתנא קמא סבר דאם הקדיש אחד מהם קדוש מספק ואם הקדיש שניהם קדוש בודאי ורבי אליעזר סבר דאפילו אם הקדיש שניהן לא הקדיש דאין דעתו אלא לחיה ובהמה ודאי.

36. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף יח עמוד ב
המקדיש חייתו ובהמתו. פי' [3] כל חיתו ובהמתו:

=====

37. דבר יעקב מסכת נדרים דף יח עמוד א

ב] אי נמי כגון שקיבל שתי נזירות בבת אחת - **המצפה איתן** והבית מאיר מקשים דקיי"ל [להלן סט: וקידו' נא (א) כל שאינו בזה בבת אחת אינו כגון לגבי מקדש ב' אחיות, וא"כ למה כאן חלים שניהם בבת אחת. א. הבית מאיר מתרץ שר"ה חולק ואינו סובר הכלל הזה.

ב. החזו"א [אה"ע סימן קלו אות ו] מתרץ דהכא הוי גזה"כ מהפסוק נזיר להזיר שיחולו ב' הנזירויות ביחד.

ג. האילת השחר מתרץ דדוקא כשחלות אחת מונע השני לחול כגון מקדש אחות אשתו אמרינן כן, אבל כאן אין מניעה שיהיה נזיר אלא שכבר הוא נזיר וזה לא נקרא שחלות אחד מפריע לשני לחול.

ד. הברכ"א מתרץ ע"פ התור"י [קידו' ג ב] שמקשה למה באיסורים יש כלל אין איסור חל על איסור [כגון הא דחולין ק ב] בהמה טמאה שמתה לא חל עליה איסור נבילה], ומ"מ בבת אחת חלים שני האיסורים כגון איסור אשת אח שחל עם איסור אשת איש [יבמות לג ב] ולא אומרים כיון שאינו זה אחר זה גם בבת אחת אינו חל. התור"י ד מתרץ, דהכלל נאמר רק היכא דשני דברים נאסרים ושניהם חלים ע"י האדם או שייך לומר ששני האיסורים לא יחולו, אבל היכא דהאיסור אינו חל מחמת מעשה האדם, או איסור אחד ודאי יחול מאליו והתורה אמרה שאין איסור שני חל כיון שכבר נאסר, אבל בבת אחת [שעדיין לא נאסר] חלים שניהם דהי מנייהו מפקת, וא"א לומר שגם איסור אחד לא יחול. ולפ"ז גם לגבי נזירות לפי מש"כ הגר"ש [ה"ל יז. אות ב] שנזירות הוי חלות התורה ליכא הכלל שאינו יכול לחול בבת אחת.

38. דבר יעקב מסכת נדרים דף יח עמוד ב

א] סתם נדרים להחמיר - **הקרן אורה דן האם הוי להחמיר בתורת ודאי או בתורת ספק, ונ"מ אם לוקה במזיד ומביא קרבן בשוגג.**

התוס' [יט. ד"ה ור"ש] כתבו שלוקה. וכ"כ הנה"מ [סימן ס - ח] דסתם נדרים להחמיר משום שמעייל איניש נפשיה לספיקא, והוא דין ודאי שלוקין עליו.

הרא"ש מפרש דהוי לחומרא משום שסתם נודר דעתו להחמיר מדלא שתק, וכתב הקרן אורה דכוונתו שהוי בתורת ודאי.

הקרית ספר [נדרים ב - ז] פירש הטעם משום שספיקא דאורייתא לחומרא. ולפ"ז אינו לוקה. וכן משמע מהר"ן [להלן יט. ד"ה טעמא] שכתב דספיקא לחומרא. וייצא לפ"ז שאין שום חידוש בנדרים יותר מכל התורה כולה. המחנ"א [נדרים סימן יב] מקשה למה הוי סתם נדרים להחמיר, ולמה לא נעמיד הנודר על חזקתו שלא נדר. ותירץ ע"פ הרא"ש דמסתמא לנדור נתכוון דאל"כ לישתוק. עוד תירץ כיון שהוא מודה שהוא נדר איתרע חזקתו.

39. דבר יעקב מסכת נדרים דף יח עמוד ב

הגר"ש [סימן ט] וחי' ר' שמואל [שם] מבארים בכוונת הר"ן שאם הבעלים קורא לה עשירי היא קדושה מחמת הקדשו, ואף שהיה חל מאליו מ"מ הקדשו קדם לקדושה שהיתה חלה מאליה.

ספר השל"ה הקדוש - בעשרה מאמרות - המאמר השני (ה)

רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמני אומר, למה כתיב כי את אשר ישנו פה עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה היום, לפי שהנפשות היו שם, וגוף עדיין לא נברא, ולפיכך לא נאמר בהן עמידה. כל אלו דברי המדרש:

להיות מבואר שאין אדם מוריש לבניו ולזרעו אחריו חובת נדר ושבועת איסור לדורות עולם, באופן שלא יכלו למחות בה כל זמן שלא קבלוה עליהם בהגיע לפרקם, אם בהודאה או בשתיקה... והנה אחר שלא ישולם שום עונש לנפש הבן ממעשה האב, איך יתפס בדברו וילכד במאמרו, וכל שכן שימשך זה עד סוף כל הדורות, כמו שיראה מהכתוב שאומר כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום, ובכל מקום שתמצא בפי חכמים ז"ל שכל בר ישראל הוא מושבע ועומד מהר סיני על כל דברי התורה הזאת. אמנם יראה שזה מה שכוונו חכמים ז"ל התרתו במ"ש במאמר שזכרנו ובזולתו, שהיו כל הנפשות העתידות נמצאות במעמד ההוא, והמה קיימו וקבלו עליהם להשלים ולקיים עד סוף כל הדורות:

המאמר השני (ו)

אבל עדיין יש במאמרם זה עיון רב, לדעת איך היו הנשמות שם בלי גופות, כי חיבור הנפש והגוף מהכרחיות האדם הנמצא אל המצות הוא ומעצמות מהותו, וכמו שבא בתורה בפירוש אשר יעשה האדם וחי בהם, יראה שאין חובת מעשה המצות נמשכת רק בהיותו אדם, כלומר מחובר מגוף ונפש, ובהפרדם זה מזה אינו אדם, אינו בכלל וחי בהם, כי במתים חפשי... ועוד שהרי הוא מבואר שהתורה והמצות חובת הגוף הם, וגופא ודאי בהפקירא נחא ליה, ומן הדין אין חבין את האדם שלא בפניו, והיה הוא צריך להיות שם לקבל עליו.

המאמר השני (ז)

האמנה כי לדעתי אין דבר השבועה הזאת כמו שחשבו רבים, ואין קיום ונצחיות ברית הש"י ואהבתו עם האומה הזאת תלויים בחומרתה, אבל הוא קיום ודיבוק טבעי הכרחי גדול וחזק ממנו, לא ישוער בטולו בשום צד וענין בעולם. והוא מה שיחייב חק וטבע כל נמצא שלא להפריש בחייו, ומה שיש ברית כרותה לכל בעל חיים שלא יאבד את עצמו, שזה אם ישוער באחד מעיר וברוב הימים להפסד דמיונו יעבור החוק ההוא ויאבד את עצמו, הנה באמת לא ישוער אפשרותו על כל אישי אותו המין, וכמו שאמרו בטלה דעתו אצל דעת כל אדם. וכן ועל זה האופן עצמו, לא ישוער אפשרות הנזר האומה הזאת מאל-היה ומצוותיו וחקיו בשום פנים, כי הוא חק מוטבע בהם יותר חמור ויותר חזק משבועה:

המאמר השני (יג)

וכוונתו שלא מכה שבועה עמדו הדורות ומקיימין התורה, כי אם מהכרח חיותם שהיא חומרא יתירה מהשבועה, שאז ראו והכירו שאם ישוער להם לצאת מתחת ידו ומשמרתו יתברך, יהיו כולם נכונים להשמיד להרוג ולאבד רגע אחד, ושהפורש ממנו פורש מהחיים כו'. ובאמת דבריו מתוקים, ודברי פי חכם חן כמה שממתיק דבריו שהם מביאים את האדם להתעוררות:

המאמר השני (יד)

אמנם בדברי רבותינו ז"ל מבואר שהיתה שבועה ממש שנשבעו בית ישראל, וכדאיתא בנדרים (כה, א) שאמר משה לישראל, לא על דעתכם אני משיב אתכם, אלא על דעת הקדוש ברוך הוא ודעתי. ספר השל"ה הקדוש

בעשרה המאמר השני (טו)

אך מה שמתמיה בעל עקידה, כי איך היו אבותינו יכולין להוריש שבועה לבניהם כו', ואינו מסופק בדברי רז"ל שאמרו שכל הדורות היו שם ונשבעו בעצמם, רק מקשה מאחר שלא היה גופתם שם והמצות הם חובות הגוף. **דעו בני יצ"ו, שכמו שנשמות של כל הדורות היו שם, כך היה שם המרכז והפנימיות של הגופות, ודבר זה הוא ענין דק ואבארהו בשני פנים...**

המאמר השני (יז)

מכל מקום אומר אני שמלת גולם, רומז גם כן על כח הגופניים נרתק הנשמה, שגם זה מתפשט בכל דור ודור בקרב ישראל, על כן ישראל קרוין בעצם אדם. **והנשמות עם הגויות עמדו בהר סיני בשעת קבלת התורה בשבועה ובאלה ובברית, ומאחר ששורש ודקות הגוף הוא בגויה זו, הרי נשבעו כל הדורות בנשמה ובגוף רוחני:**